

SELETUSKIRI nr 1.1-G.2/1580

Põllumajandusministri määruse "Külade uuendamise ja arendamise investeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" eelnõu juurde

Sissejuhatus

Põllumajandusministri määrus "Külade uuendamise ja arendamise investeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" kehtestatakse "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 58 lõike 5, § 59 lõike 5 ja § 60 lõike 4 alusel ning kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 18 lõike 4 alusel heaks kiidetud "Eesti maaelu arengukava 2007–2013" (edaspidi *arengukava*).

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna kohaliku algatuse ja elukeskkonna büroo peaspetsialist Vivia Aunapuu-Lents (tel. 625 6531, vivia.aunapuu-lents@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegid Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõuniku asendaja Helen Palginõmm (tel. 625 6260, helen.palginomm@agri.ee) ja sama osakonna koosseisuväline teenistuja–nõunik Ketlyn Roze (tel. 625 6206, ketlyn.roze@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (tel. 625 6523, leeni.silk@agri.ee).

2007. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) programmiperiood 2007–2013, milles on Eestil ELi liikmesriigina võimalik osaleda ühenduse maaelupoliitikas ja saada osa ELi maaelu arengu toetuste eelarvest. Eelmisel programmiperioodil (2004–2006) anti investeringutoetusi "Eesti riikliku arengukava 2004–2006" (RAK) raames ning rahastati Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) Arendusrahastust, kuid sellel programmiperioodil (2007–2013) ei rahastata põllumajanduse ja maaelu valdkonna investeringutoetusi struktuurifondidest, vaid eraldi seisva Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) vahenditest ja antakse arengukava raames. Arengukava keskendub sel perioodil ühenduse põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime, maade hooldamise ja keskkonna, elukvaliteedi ja maapiirkonna ettevõtluse mitmekesistamisele, võttes samas arvesse Eesti maaelu omanäolisust.

Külade uuendamise ja arendamise investeringutoetuse üldeesmärgiks on parandada maapiirkonna elukeskkonna atraktiivsust ja elukvaliteeti läbi kohaliku aktiivsuse suurendamise ja mittetulundussektori arendamise.

Eelnõu sisu

Määruse § 1 sätestab külade uuendamise ja arendamise toetuse reguleerimisala.

Määruse § 2 lõige 1 sätestab, kes võivad olla taotlejad. Toetust võivad taotleda mittetulundusühing (MTÜ), sihtasutus (SA) või maapiirkonnas tegutsev väikese või keskmise suurusega ettevõtja. Maapiirkonnaks on valdade ja kuni 4000 elanikuga linnade ja vallasiseste

linnade territoorium. Taotlejatena on lubatud mh ka kogudused, kes on registreeritud MTÜna ja eraalgatuslikud muuseumid.

Määruse § 2 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud nõuded kui taotlejaks on MTÜ või SA. Toetust võib taotleda MTÜ, kui see ei ole asutatud riigi või kohaliku omavalitsuse poolt pärast 1. jaanuari 2007, samuti ei tohi ka peale 1. jaanuari 2007 olla MTÜ liige riik või kohalik omavalitsus. SA ei tohi olla asutatud riigi ega kohaliku omavalitsuse poolt. Nõue on kehtestatud selleks, et mitte lubada kohaliku omavalitsuse poolt asutatud MTÜ või SA osalemist toetuse taotlemisel, kuna toetuse eesmärgiks ei ole toetada kohaliku omavalitsuse või riigi poolt loodud MTÜ või SA tegevust. MTÜ või SA peab olema tegutsenud taotluse esitamise hetkeks vähemalt kuus kuud. MTÜ või SA võib olla asutatud tähtajaliselt, kuid ta peab tegutsema vähemalt viis aastat peale PRIA poolt viimase toetusosa välja maksmist.

Määruse § 2 lõikes 4 on sätestatud nõuded maapiirkonnas tegutsevale väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale. Ettevõtja komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008, EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määrus) (ELT L 214, 09.08.2008, lk 3–47) artikli 2 punkti 7 tähenduses, kus on toodud, et keskmise suurusega ettevõttes on alla 250 töötaja, aastakäive ei ületa 40 mln eurot ja bilansimaht ei ületa 27 mln eurot ning ettevõtte on sõltumatu. Väikeettevõttes on alla 50 töötaja, aastakäive ei ületa 7 mln eurot ja bilansimaht ei ületa 5 mln eurot ning ettevõtte on sõltumatu. Ettevõtte on sõltumatu siis, kui tema kapitalist või hääleõigustest 25% või rohkem ei kuulu ühele sellisele ettevõttele või ühiselt mitmele ettevõttele, mille kohta ei kehti kas väike- ja keskmise suurusega ettevõtte või väikeettevõtte määratlus. Ettevõtjal on kohustus viiel investeringujärgsel majandusaastal pidada investeringust saadava ärikasumi määramiseks kavandatava investeringuobjekti ja sellega seotud tegevuste kohta eraldi tulude ja kulude arvestust. See on vajalik, et oleks näha toetuse sihipärane kasutamine. Ettevõtja ei tohi saada investeringuobjektist või sellega seotud tegevusest vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest ärikasumit, mis ületab majandusaastal 25% kavandatava investeringuobjekti maksumusest. Ärikasumi arvutamisel ei arvestata kavandatava investeringuobjekti kulumit ja väärtuse langust.

Ettevõtja puhul on nõue, et ta peab taotluse esitamise hetkeks olema tegutsenud vähemalt ühe aasta.

Määruse § 2 lõige 5 sätestab nõuded taotlejale.

Määruse § 2 lõige 5 punkt 1 sätestab, et taotlejal ei tohi olla maksuvõlga. Juhul, kui taotlejal on maksuvõlg, siis peab see olema ajatatud ning maksuvõla ajatamise korral peavad maksud olema makstud õigeaegselt. Nõue on kehtestatud, et tagada taotleja jätkusuutlikus.

Määruse § 2 lõige 5 punktis 2 on sätestatud, et toetust ei tohi taotleda sellisele tegevusele, millele taotletakse või on saadud mujalt toetust st riigieelarvest, ELi või muudest välisvahenditest või riigiabi või vähese tähtsusega abi.

Määruse § 2 lõige 5 punktis 3 on sätestatud, et juhul kui taotleja on saanud eelnevalt toetust riigieelarvest, ELi või välisvahenditest või riigiabi või vähese tähtsusega abi ning see on nõutud tagasi, siis peavad olema tagasimaksed tehtud tähtaegselt ja nõutud summas. Nõue on siseriiklik, ning eesmärgiks on toetuse sihipärane kasutamine ning taotleja usaldusväärsuse kontrollimine.

Määruse § 2 lõige 5 punktis 4 on sätestatud nõue, et taotleja suhtes ei tohi toimuda likvideerimismenetlust ega ole tehtud pankrotiotsust.

Määruse § 2 lõige 5 punktis 5 on sätestatud nõue, et taotleja eristab selgelt oma raamatupidamises toetuse kasutamiseiga seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest

Määruse § 3 lõige 1 sätestab, millistele maapiirkonna elukeskkonda arendavatele tegevustele ja investeeringuobjektidele on võimalik toetust taotleda. Toetatakse tegevusi, mis aitavad kaasa arengukavas toodud meetme eesmärkide saavutamisele ja mis ei ole suunatud tulu teenimisele. Arengukava kohaselt on meetme üldeesmärgiks parandada maapiirkonna elukeskkonna atraktiivsust ja elukvaliteeti läbi kohaliku aktiivsuse suurendamise ja mittetulundussektori arendamise. Seetõttu on meetme väljatöötamisel peetud silmas, et tegemist oleks investeeringutega sotsiaalse infrastruktuuriga seotud küla elukeskkonda arendavatele tegevustele, mille puhul võib eeldada, et aktiivseks kasutajaks on kohalik elanikkond. Ennekõike on toetatavad investeeringud, mis aitavad kaasa külade elukeskkonna, sh ajalooliselt väljakujunenud kooskäämiskohtade (külaplatsid, hiied, kiigeplatsid, pargid, puhkealad, matkarajad jms) säilitamisele, taastamisele ja kvaliteedi parandamisele. Elukvaliteedi parandamiseks toetatakse tegevusi, mis soodustavad külaelu taaselusdamist (seltsimajade, kultuurimajade, massispordi harrastamiseks spordirajatiste, ujumiskohtade, avatud infopunktide ehitamine või parendamine). Vajadus ühe või teise eelpool nimetatud objekti rajamise või taastamise järele selgub küla, alevi, väikelinna või muu piirkonna kohaliku kogukonna poolt koostatud piirkondlikust arengukavast, mis omakorda peaks tagama objektide aktiivse kasutamise just kohalike elanike poolt. Muuhulgas on toetatavad ka mitmesuguste abihoonete ehitamine "Ehitusseaduse" mõistes kui need abihooned on vajalikud näiteks seltsi-, kultuuri-, rahvamaja vms. kooskäämiskoha igapäevaseks funktsioneerimiseks. Meetme väljatöötamisel on peetud silmas, et tegemist on investeeringutega sotsiaalse infrastruktuuriga seotud küla elukeskkonda arendavatele tegevustele, mille puhul eeldame, et tavatingimustes ei saada neist olulist rahalist tulu. Investeeringuobjekt peab asuma maapiirkonnas.

Ehitamine "Ehitusseaduse" tähenduses on ehitise püstitamine, laiendamine, rekonstrueerimine, tehnosüsteemi või selle osa muutmine või tehnosüsteemi terviklik asendamine ja lammutamine. Parendamise all mõistame lisandväärtuse andmist investeeringuobjektile. Lisaks on lubatud ka restaureerimine. Ehitustöid võib teostada ainult Majandustegevuse Registriis olev ehitusfirma.

Tulenevalt eelpool selgitatud meetme eesmärkidest on spordisaal või spordiväljak toetatav kui see on suunatud kohalikele elanikele nõ massispordi harrastamiseks. Toetatavad ei ole tipp-, profi- ekstreem-, seiklus- vms spordiga seotud tegevused, sest need on suunatud kitsale spordiala harrastajate ringile või nad on seotud ettevõtlusega (nt. turism). Turismile jm ettevõtlusele suunatud tegevustele on võimalik toetust taotleda muuhulgas ka arengukava meetmest 3.1. Majandustegevuse mitmekesistamise maapiirkonnas.

Määruse § 3 lõike 1 punktis 16 nimetatud multifunktsionaalse keskuse all mõeldakse hoone ehitamist, millel on mitu erinevat funktsiooni. Näiteks lisaks vabaaja veetmise võimalustele (seltsimaja) on hoones võimalik osutada ka teenuseid (juuksur, pesumaja jt). **Lõike 3** kohaselt võib punktis 16 nimetatud tegevuse eest – multifunktsionaalsete teeninduskeskuste ehitamine - toetust taotleda nii MTÜ kui ka SA. Ettevõtjad võivad nimetatud tegevuse toetust taotleda arengukava meetmest 3.1. Majandustegevuse mitmekesistamise maapiirkonnas.

Määruse § 3 lõike 1 punktis 17 on nimetatud põllumajanduslike ehitiste lammutamine, mida ei ole võimalik enam kasutada. Tegevuse eesmärgiks on kasutusest väljajäänud põllumajanduslike tootmishoonete likvideerimise teel aidata kaasa põllumajandusmaastiku ilme parandamisele ja korrastamisele. Ehitise kasutamise otstarvete loetelus koodi all 12710 on nimetatud põllumajanduse (talu-), metsa-, jahi- ja kalamajandushooned, mille lammutamiseks võib toetust taotleda selle määruse raames. Toetust võib taotleda loomakasvatushoone (sh karuslooma- või linnukasvatus) (12711); kartuli-, köögivilja- või söödajuurviljahoidla (12712); puuvilja-, marja-, või teraviljahoidla (12713); teraviljakuivati (12714); heinaküüni (12715); põllumajandusmasinate remonditöökoja või hoiukuuri (12716); metsa-, jahi- või kalamajandushoone (12717); mineraalväetiste või taimekaitsevahendite hoidla (12718); muu põllu-, metsa-, jahi- või kalamajandushoone (12719) ning rajatis põllumajandussaaduste või loomasööda hoidmiseks (24224) lammutamiseks.

Lõike 4 kohaselt võib lammutamiseks toetust taotleda üksnes juhul kui vajadus sellise ehitise lammutamiseks on ära toodud vastava piirkonna kehtivas piirkondlikus arengukavas.

Lõike 2 kohaselt on ehitise, st hoone või rajatise ehitamine ja rajamine abikõlblik kui see vastab „Ehitusseaduse” nõuetele.

Määruse § 3 lõikest 5 tuleneb, et MTÜI ja SAI on võimalik toetust taotleda ka investeringuobjektiga seotud ettevalmistavatele töödele, milleks võivad olla projekteerimistöö tegemine, projekteerimisega seonduvad geoloogilised ja geodeetilised tööd ning investeringutoetuse avalduses ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõtte ning neis esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud tööd ja teenused. Ettevalmistavad tööd ei või olla tehtud enne 1. jaanuarit 2007.a. Lisaks võib toetust taotleda omanikujärelevalve tegemiseks kavandatava ehitamise üle “Ehitusseaduse” alusel kehtestatud korras ning abikõlblikud on ka kavandatava investeringuobjektiga kaasnevad elektrivõrguga, veevarustusvõrguga, küttesüsteemiga ja telekommunikatsiooniga liitumise tasud.

Määruse § 3 lõikes 6 on sätestatud, et väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale on selle meetme raames antav toetus regionaalabi komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008 artikli 13 mõistes.

Määruse § 3 lõikes 7 on sätestatud, et investeringu tegemisega ei või alustada enne ja investeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem, kui toetuse taotluse esitamise päevale järgneval päeval. Erandiks on siin ettevalmistavad tööd, mille puhul võivad tööd olla varem alustatud kuid töö tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud enne 1. jaanuarit 2007.a, kui algas käesolev programmiperiood.

Määruse § 4 lõikes 1 on nimetatud millest koosnevad abikõlblikud kulud.

Kuna meetme võimalik rakendusala on väga lai ning kõiki toetatavaid objekte ei ole võimalik ette näha, siis ei ole otstarbeks kehtestada lõplikku toetatavate tegevuste loetelu, kuna see võiks saada piiravaks mõne meetme eesmärgi täitva projekti ellu viimisel. Toetatavate tegevuste tõlgendamisel tuleb investeringu abikõlblikkust vaadelda komplekssemalt, lähtudes eelkõige meetme eesmärkidest (mis on pikemalt lahti seletatud seletuskirjas paragrahvi kolm alguses) ja kohaliku maaelanikkonna vajadustest, kellele see suunatud on.

Investeringuobjekti abikõlbliku maksumuse moodustavad tegevuse käibemaksuta maksumus, mis koosneb investeringuobjekti väljavalitud käibemaksuta hinnapakumusest ja abikõlbliku investeringuobjekti tähistamiseks vajaliku sümboolika käibemaksuta maksumusest, kui taotleja on käibemaksukohustuslane ning tegevuse käibemaksuga

maksumus, mis koosneb investeeringuobjekti väljavalitud käibemaksuga hinnapakkumusest ja abikõlbliku investeeringuobjekti märgistamiseks vajaliku sümboolika käibemaksuga maksumusest, kui taotleja ei ole käibemaksukohustuslane. Taotlejale, kes on käibemaksukohustuslane, ei ole käibemaks abikõlblik, kuna tal on võimalus käibemaks riigilt tagasi küsida. Lisaks lisandub ettevalmistava töö maksumus, mis võib olla kuni 12% eelpool nimetatud maksumusest ning omanikujärelevalve tegemise maksumus, mis võib olla kuni 3% selle investeeringuobjekti maksumusest, mille üle omanikujärelevalvet tehakse.

Määruse § 4 lõikes 2 on eraldi kehtestatud makstava toetuse piirmäär toetuse avalduse ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõtte ning neis esitatud andmeid tõendavate dokumentide koostamiseks tellitud töö ja teenuse kohta. Piirmääraks on 320 eurot ühe taotluse kohta. Investeeringuobjekti maksumuse alusel arvestatakse taotlejale makstav toetuse suurus, võttes arvesse selle määruse § 6 sätestatud toetuse ülemmäärasid.

Väga oluline on, et investeeringuobjekti maksumus peab olema põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekas ja vajalik tegevuse eesmärgi saavutamiseks. Taotlejal on kohustus tagada kasutatava raha otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Määruse § 4 lõikes 4 on toodud mitteabikõlblikud kulud. Mitteabikõlblikud on kulud, mis on seotud kapitalirendi lepingu sõlmimise, intressi, kindlustuse jms kuludega. Samuti liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole hiljemalt viie aasta möödudes arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest läinud üle toetuse saajale; tolli-, sisseveo-, ja muu maks, mida hüvitatakse, tasaarveldatakse ja kustutatakse mõnel muul moel ning mis ei moodusta osa Eesti maksusüsteemist või mis on ebaproportsionaalselt suur kulutus tegevuse mis tahes osale; käibemaks juhul, kui taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist "Käibemaksuseaduse" alusel; maa ja olemasoleva ehitise ostmise ja rentimise kulud; töötasu ja koolituskulud ning remondi-, rendi-, kütuse-, side- ja transpordikulud ning muud üldkulud; sularahamakse, riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, intress, tagatismakse ja finantsteenusega seotud muu kulu; õigusteenuse ja raamatupidamisteenuse eest tasumiseks tehtud kulutus, tasu patendi ja litsentsi ostmiseks ning teostatavus uuringu eest, v.a ehitise projekteerimiseks vajalikuks ehitusgeoloogiliseks ja -geodeetiliseks tööks tehtud kulutused; viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud; notaritasu; kulutused reklaamile; kasutatud seadme ja masina ostmiseks tehtud kulutused; sellise kontoritehnika (sh paljundusmasin) ostmise kulud, mis ei ole vajalik infopunkti kasutaja tavapäraseks teenindamiseks; sellise sülearvuti, arvutimängu ning riist- ja tarkvara ostmise kulud, mis ei ole vajalik infopunkti kasutaja tavapäraseks teenindamiseks; maneeži ehitamiseks tehtud kulud; mobiilsidemasti ehitamiseks tehtud kulud; muud kulud, mis ei ole investeeringuobjektiga otseselt seotud; kulud, mis on vastuolus nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikliga 71 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84) artikliga 55 kehtestatud abikõlblikkuse kriteeriumitega.

Määruse § 5 selgitab nõudeid hinnapakkumuste kohta.

Lõike 1 ja 2 kohaselt peab taotleja olema saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumust koos pakkumuse tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile, kui tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot. Taotleja peab olema saanud vähemalt ühe hinnapakkumuse kui tegevuse või investeeringuobjekti käibemaksuta maksumus on alla 5000 euro või antud valdkonnas on ainult üks teenuse

pakkuja. Pakkumused peavad olema ka ettevalmistavate tööde kohta. Ettevalmistavate tööde kohta peab olema arve või arve-saateleht väljastatud mitte varem kui 1. jaanuar 2007. Ettevalmistavad tööd peavad olema tehtud ja nende eest tasutud enne, kui taotleja esitab taotluse toetuse saamiseks.

Piirsumma määramine on tingitud vajadusest tagada paremini hinnapakumuste sisuline vastavus turuhindadele ja tugevdada kontrolli investeringu kulutuste põhjendatuse üle.

Määruse § 5 lõige 3 sätestab, et väljavalitud hinnapakumuse ei või olla põhjendamatult kõrge võrreldes sarnase tegevuse ja investeringuobjekti eest tasutava hinnaga. Nõue on vajalik kunstlikult hinna tõstmise vältimiseks. PRIA on õigus vajadusel võrrelda esitatud hinnapakumusi turuhindadega. Kui taotleja ei ole valinud odavaimat hinnapakumust, peab ta tehtud valikut põhjendama ja põhjendus peab olema mõõdetav ning kontrollitav.

Määruse § 5 lõige 4 sätestab, et taotleja ja hinnapakkuja ning nende osanik, aktsionär või tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige ei tohi omada osalust üksteise äriühingus ega kuuluda üksteise juhatusse ega nõukokku. Nõue on vajalik vältimaks taotleja ja hinnapakkuja huvide konflikti, mis võib kahjustada ELi finantshuve.

Määruse § 6 lõikes 1 on sätestatud toetuse määr MTÜle ja SAle olenevalt asukohast. Toetuse määr on Tallinnaga piirnevates valdades kuni 70% investeringuobjekti maksumusest. Tallinnaga piirnevad vallad on Viimsi, Jõelähtme, Rae, Kiili, Saku, Saue ja Harku. Ülejäänud piirkondades on toetuse määr MTÜle ja SAle kuni 90% projekti investeringuobjekti maksumusest. Toetuse piirmäärad on kokku lepitud arengukava väljatöötamise käigus.

Määruse § 6 lõikes 2 ja 3 on sätestatud toetuse määr maapiirkonnas tegutsevale väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale. Väikese suurusega ettevõtjale on toetuse määr kuni 70% v.a. kui ettevõtja tegutseb Harjumaal, siis on toetuse määr 60% projekti maksumusest. Keskmise suurusega ettevõtjale on toetuse määr kuni 60% v.a. kui ettevõtja tegutseb Harjumaal, siis on toetuse määr 50% projekti maksumusest. Toetuse määrad tulenevad riigiabi reeglitest väike- ja keskmise suurusega ettevõtjale.

Kui ettevõtja on saanud sama tegevuse või investeringuobjekti kohta tagastatavat riigiabi või vähese tähtsusega abi, järgitakse toetuse andmisel, et toetuse suurus koos tagastatava riigiabiga või vähese tähtsusega abiga ei ületaks maksimaalseid määrasid, mis on toodud eelmises lõigus. Taotleja võib sama investeringu või investeringuga seotud tegevuste finantseerimisel taotleda täiendavat tagastatavat riigiabi või vähese tähtsusega abi näiteks laenude, tagatiste vms näol näiteks Maaelu Edendamise Sihtasutustelt. Tulenevalt komisjoni määruse (EÜ) nr 800/2008 artikli 13 lõigetest 3 ja 4 ei tohi abi osatähtsus kehtiva brutotoetusekvivalendina ületada abi andmise ajal asjaomas abistatavas piirkonnas kehtivat regionaalabi künnist. Nimetatud künnis on kehtestatud komisjoni teatise "Regionaalabi suunised aastateks 2007-2013" (ELT C 54, 4.3.2006, lk 13—44) alusel heaks kiidetud komisjoni teatisega "Regionaalabi suunised aastateks 2007–2013 — Regionaalabi kaart: Kreeka, Eesti, Leedu" (ELT C 286, 23.11.2006, lk 5—6) ja selle kohaselt on Eestis lubatud toetust anda väikese suurusega ettevõtjale kuni 70% ning keskmise suurusega ettevõtjale kuni 60% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest. Välja arvatud Tallinnas ja Harjumaal, kus toetust antakse väikese suurusega ettevõtjale kuni 60% ning keskmise suurusega ettevõtjale kuni 50% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest. See tähendab, et taotleja (väikese ja keskmise suurusega ettevõtja) ei või saada toetust koos tagastava riigiabiga või vähese tähtsusega abiga rohkem, kui on määruses sätestatud piirmäärad.

Määruse § 6 lõigetes 5 ja 7 on sätestatud maksimaalsed toetuse summad taotleja kohta, mis on aastas 60 000 eurot ning maksimaalne toetussumma kogu programmiperioodi jooksul 2007–2013 on 300 000 eurot. Toetuse maksimaalsed suurused on kehtestatud arengukavas.

Määruse § 6 lõikes 6 on sätestatud maksimaalne toetuse suurus taotleja kohta aastas, kui antakse toetust põllumajandusliku ehitise lammutamiseks. Maksimaalne toetuse suurus on kehtestatud arengukavas ja see on 9587 eurot aastas.

Määruse § 7 selgitab taotluse esitamist ja tähtaega. Taotlejal tuleb esitada lisaks avaldusele ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõttele ka nendes andmeid tõendavad dokumendid. Piirkondliku arengukava lühikokkuvõtte peab olema selle piirkonna kohta, kuhu investeringuobjekt kavandatakse. Taotlus tuleb esitada investeringuobjekti asukohajärgsesse PRIA maakondlikusse teenindusbüroosse. Dokumendid tuleb esitada originaaldokumentidena, kui määruses ei ole ette nähtud ära kirjade esitamist. Lisaks esitatakse nn koopiatoimik, mis tähendab ära kirju kõikidest esitatavatest dokumentidest. Kooپیatoimikud edastatakse maavanematele ja nende alusel toimub taotluste hindamine. Toetuse taotluste esitamise ja toetuse väljamaksmiseks ettenähtud dokumentide esitamise tähtaja kuulutab välja PRIA, avaldades dokumentide esitamise tähtaja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Iga taotleja võib igas taotlusvoorus esitada ühe taotluse.

Määruse §-s 8 on sätestatud toetuse taotlusele esitatavad nõuded. Toetuse taotlemiseks esitab taotleja PRIA-le avalduse, piirkondliku arengukava lühikokkuvõtte ning neis esitatud andmeid tõendavad dokumendid. Kui taotluse esitab seadusjärgse esindusõigusega isik, siis tuleb esitada volitusi tõendav volikiri. Eesmärgiks on kontrollida taotleja õigust esindada taotlejat.

Määruse § 8 lõikes 1 on sätestatud, millised dokumendid peab taotleja esitama.

Määruse § 8 lõike 1 punktis 1 on sätestatud, et ettevõtjal tuleb esitada nimekiri aktsionäridest, kelle aktsiatega on esindatud üle 20% aktsiakapitalist. Juhul kui tegemist on osanikega tuleb esitada nimekiri osanikest, kelle osaga on esindatud üle 20% osakapitalist. Kui taotlejaks on tulundusühistu, siis tuleb esitada nimekiri tulundusühistu liikmete kohta. Taotleja, kes on MTÜ või SA esitab nõuetele vastavuse tõendamiseks nimekirja MTÜ liikmete kohta või SA asutajate kohta. Nimekirja ei pea esitama taotlejad, kes on usulised ühendused. Nimekiri tuleb esitada mitte varasema kui taotluse esitamise kuule vahetult eelnenud kuu esimese päeva seisuga.

Määruse § 8 lõike 1 punktis 2 on sätestatud, et MTÜ, kes on asutatud peale 1. jaanuari 2007 peab esitama asutamislepingu ära kirja. MTÜ asutamislepingust ära kirja esitamine on vajalik tõendamiseks, et pärast 01.01.2007. a asutatud MTÜ ei ole asutatud KOVi või riigi poolt.

Määruse § 8 lõike 1 punktis 3 on sätestatud, et juhul kui äriühingu majandusaasta aruanne ei ole kättesaadav äriregistrist peab taotleja esitama raamatupidamise andmeid ja maksukohustuslasele esitatud nõuete täitmise tõendamiseks äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande ära kirja, mis kajastab ettevõtja tegevust vähemalt kuue kuu jooksul. Aruanne on vajalik taotleja majandustegevusest ülevaate saamiseks ning ettevõtja vastavuse kontrollimiseks komisjoni määruse (EÜ) 800/2008 nõuetele.

Määruse § 8 lõike 1 punktides 4-12 on sätestatud dokumendid, mis tõendavad kavandatava investeringuobjekti nõuetekohasust.

Määruse § 8 lõike 1 punktides 4 ja 5 on sätestatud nõue, et taotleja peab esitama ära kirjad kolmest hinnapakumusest koos tehnilise spetsifikatsiooniga ja nende põhjal koostatud hinnavõrdlustabeli (lisa 3). Kolm hinnapakumust ja hinnavõrdlustabel esitatakse juhul, kui investeringuobjekti käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot. Nõue on vajalik tõendamaks, et on valitud soodsaim hinnapakumuse. Juhul kui investeringu objekti käibemaksuta maksumus on alla 5000 euro piisab ühest hinnapakumusest (ja ka juhul kui antud valdkonnas on ainult üks teenuse pakkuja). Kui taotleja ei ole valinud odavaimat hinnapakumust, peab ta tehtud valikut objektiivselt põhjendama ning põhjendus peab olema mõõdetav ja kontrollitav.

Määruse § 8 lõike 1 punktis 6 on sätestatud, et tuleb esitada investeringuobjekti asukohajärgse kohaliku omavalitsusega sõlmitud avaliku kasutamise eelkõkkuleppe või kokkuleppe ära kiri. Dokumendi esitamise nõue on kehtestatud kavandatava investeringuobjekti sihtotstarbelise kasutuse tagamiseks. Eelkõkkuleppe sõlmimisega teavitatakse ka kohalikku omavalitsust antud investeringust ning saadakse sellega kohaliku omavalitsuse põhimõtteline nõusolek investeringule. Lepe ise sõlmitakse pärast investeringu teostamist. Kokkulepe peab olema sõlmitud kohaliku omavalitsusega vähemalt taotluse esitamisest kuni viieks PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisele järgneva aastaks, milles peavad olema toodud avalikuks kasutamiseks mõeldud investeringuobjekti täpne nimetus ja kirjeldus, investeringuobjekti avaliku kasutamise tingimused ning lepingupoolte õigused ja kohustused investeringuobjekti avaliku kasutamise tagamiseks. Avaliku kasutamise lepingu eelkõkkulepet või kokkulepet ei pea esitama § 3 lõike 1 punktides 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15 ja 17 nimetatud investeringuobjektide korral. Avaliku kasutamise lepingu eesmärgiks on, et kavandav investeringuobjekt oleks avalikuks kasutamiseks ning seeläbi teavitada ka kohalikku omavalitsust kavandatavast investeringust ning saada sellega kohaliku omavalitsuse põhimõtteline nõusolek kohaliku elukeskkonna parandamisele suunatud investeringu tegemiseks.

Määruse § 8 lõike 1 punktis 7 on sätestatud nõue, et tuleb esitada ära kiri dokumendist, kus on toodud, et investeringuobjekt, millele toetust taotletakse on taotleja omandis või on antud taotlejale õiguslikel alustel kasutamiseks taotluse esitamisest kuni vähemalt viieks PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisele järgneva aastaks. Nõue on vajalik toetuse sihipäraseks kasutamiseks ja selle kontrollimiseks ning et toetust kasutab määruses sätestatud taotleja. Nimetatud dokumenti ei pea esitama § 3 lõike 1 punktides 8 ja 12 nimetatud investeringuobjektide korral.

Määruse § 8 lõike 1 punktis 8 on sätestatud nõue, et põllumajanduslike tootmishoonete lammutamise korral tuleb esitada ära kiri ehitusloast ehitise likvideerimise kohta. Ehitusluba saadakse kohalike omavalitsusest ning sellekohane nõue tuleb "Ehitusseadusest". Põllumajanduslik ehitis peab olema arvel riiklikus ehitusregistris.

Määruse § 8 lõike 1 punktis 9 on sätestatud, et juhul kui taotletakse toetust küla tutvustava püsiviida ja kaardi ostmiseks ja paigaldamiseks on vaja esitada ära kiri kinnisasja, nt maaomaniku kirjalikust nõusolekust.

Määruse § 8 lõike 1 punktis 10 on sätestatud, et esitatakse piirkondliku arengukava (küla, alevi, aleviku, väikelinna või muu piirkonna) ära kiri, mis on olnud aluseks piirkondliku arengukava lühikokkuvõtte (lisa 2) täitmisel. Piirkondlik arengukava peab olema kehtiv vähemalt kolm aastat pärast taotluse esitamist.

Määruse § 8 lõike 1 punktides 11 ja 12 on sätestatud, et esitatakse ära kiri ehitusprojekti joonistest ehitise üldvaadete kohta koos ehitusprojekti seletuskirjaga kui taotletakse toetust tegevustele, mis on seotud ehitiste ehitamise, rajamise või restaureerimisega. Samuti esitatakse ära kiri haljastusprojektist kui taotletakse toetust pargi, haljas- või puhkeala rajamiseks. Nimetatud projektide ära kirjade esitamine on vajalik selleks, et võrrelda hinnapakumuste vastavust ehitus- või haljastusprojektile.

Määruse § 8 lõikes 2 on sätestatud, et kui taotleja (MTÜ või SA) taotleb toetust ka ettevalmistava töö osas, siis tuleb esitada ära kirjad arvest või arve-saatelehest. Nimetatud dokumendid peab olema väljastanud isik, kellelt taotleja tellis ettevalmistava töö või teenuse. Samuti tuleb esitada arve-saatelehe või arve ära kirjal märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendava arvelduskonto väljavõte või maksekorralduse ära kiri.

Määruse § 9 selgitab taotluse vastuvõtmise protseduuri. PRIA kontrollib taotluse vastuvõtmisel määruses nõutavate dokumentide olemasolu ning taotluse tähtaegset esitamist. Nõutavad dokumendid on nimetatud määruse § 8.

Määruse § 10 lõigetes 1 – 3 on sätestatud, mille alusel PRIA korraldab taotluse ja taotleja nõuetele vastavaks tunnistamise. PRIA kontrollib hinnatud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning taotleja ja toetatava tegevuse vastavust määruses sätestatud nõuetele. PRIA kontrollib hinnatud taotlusi võttes aluseks maavanema poolt kinnitatud taotluste parmusjärjestuse. PRIA võib nõuetele vastavust kontrollida ka taotluse puhul, mis ei kuuluks rahuldamisele paremusjärjestuse kohaselt.

Nõuetele vastavuse kontrollimiseks võrdleb PRIA avalduses ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõttes toodud andmeid omavahel ning neid andmeid tõendavates dokumentides esitatud andmetega. Kui taotluses esinevad puudused või ebatäpsused, siis esitab PRIA tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudused kõrvaldatakse määratud tähtajaks loetakse taotlus õigeaegselt esitatuks.

Määruse § 10 lõikes 4 on sätestatud, et kui taotleja või taotluse kontrollimisel selgub, et taotleja või taotlus ei vasta nõuetele, teeb PRIA “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse“ § 62 lõike 2 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Määruse § 11 lõikes 1 on sätestatud, et taotlusi hinnatakse “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 60 lõike 2 alusel enne taotleja, taotluse ja kavandatava tegevuse nõuetele vastavuse kontrollimist. Hindamine toimub §-s 14 sätestatud hindamiskriteeriumide alusel.

Määruse § 11 lõikes 2 on sätestatud, et investeringuobjekti asukohajärgse maakonna maavanem annab arvamuse selle kohta kas kavandatav investeringuobjekt vastab toetuse eesmärkidele ja kas kavandatav investering on vajalik ja sobiv antud maakonnas.

Määruse § 11 lõikes 3 on toodud, et maavanem moodustab arvamuse andmiseks maakondliku hindamiskomisjoni, kes hindab taotlusi avalduse ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõttes ning piirkondlikus arengukavas toodud andmete põhjal. Maakondlike komisjonide moodustamine on vajalik seetõttu, et komisjoni liikmed teavad oma maakonna olukorda ja vajadusi kõige paremini. Taotluste hindamistulemust põhjal koostatakse paremusjärjestus, mille kinnitab maavanem.

Määruse § 11 lõikes 4 on sätestatud, et PRIA peab esitama kõikide esitatud taotluste ära kirjad koos esitatud taotluste nimekirjaga 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamise tähtaja viimasest päevast arvates maavanematele, et hindamiskomisjoni liikmetel oleks võimalik taotlusi hinnata.

Määruse § 11 lõikes 5 on sätestatud, et taotluste paremusjärjestuse koostamisel loetakse paremaks kõrgema hindepunktide summa saanud taotlus.

Määruse § 12 määrab kindlaks komisjoni moodustamise korra ja komisjoni koosseisu. Komisjonis võib olla 7 kuni 15 liiget, (peab olema paaritu arv) ning nende sektoraalne kuuluvus on määratud sellise arvestusega, et tagada kõikide sektorite minimaalne esindatus komisjoni töös. Komisjoni peab kuuluma vähemalt kaks MTÜ või SA ning vähemalt kaks ettevõtjate esindajat, kes tegutsevad kavandatava investeeringuobjekti asukohajärgse maakonna territooriumil. Samuti peab komisjoni kuuluma maavalituse esindaja ja vähemalt kaks vastava maakonna kohaliku omavalituse esindajat, kuid avaliku sektori esindajate osakaal peab jääma alla 50%. Komisjoni sellise koosseisu nõude eesmärgiks on tagada võimalikult suur kodanikeühenduste osakaal komisjonis, kuna üheks eesmärgiks on omaalgatuse, koostöötahte ning sotsiaalsete suhete tugevdamine. Komisjoni esimees on maavanem või tema volitatud maavalitsuse ametnik.

Komisjoni liikmele võib määrata ka asendusliikme, kellel on kõik komisjoni liikme õigused ja kohustused. Komisjoni koosseis esitatakse viie tööpäeva jooksul pärast komisjoni moodustamist PRIA-le. Komisjoni liikmete ja asendusliikmete nimed avalikustatakse PRIA veebilehel.

Määruse § 13 sätestab komisjoni töö juhtimise ja tegevuse korraldamise ning komisjoni istungi ettevalmistamise protseduuri.

Määruse § 13 lõige 1 sätestab, et komisjoni töövormiks on kinnine istung, mille valmistab ette maavalitsus. Samuti tagab komisjoni töö tehnilise teenindamise vastava maakonna maavalitsus.

Määruse § 13 lõige 2 sätestab, et komisjoni kutsub kokku komisjoni esimees, ning kooskõlastab toimumise aja PRIAga. Komisjoni liikmeid ja Põllumajandusministeeriumi tuleb teavitada posti teel või elektrooniliselt komisjoni istungi toimumise ajast ja kohast viie tööpäeva jooksul arvates toetuse taotlejate nimekirja saamisest.

Määruse § 13 lõige 3 sätestab, et komisjon on otsustusvõimeline, kui istungist võtavad osa vähemalt pooled komisjoni liikmed kaasa arvatud komisjoni esimees.

Määruse § 13 lõige 4 sätestab, et kui komisjon ei ole otsustusvõimeline, siis kutsub komisjoni esimees uue komisjoni kokku 10 tööpäeva jooksul. Komisjoni istungi aeg tuleb eelnevalt kooskõlastada PRIAga.

Määruse § 13 lõige 5 sätestab, et komisjoni esimehel on õigus avalduse, piirkondliku arengukava lühikokkuvõtte või investeeringuobjekti kohta lisateabe saamiseks kutsuda istungile pädeva spetsialisti, eksperdi vms isiku, kes ei ole taotleja, komisjoni liige ega asendusliige. Eesmärgiks on saada lisainformatsiooni kavandatava investeeringuobjekti kohta. Sellekohase põhjendatud kirjaliku ettepaneku võib komisjoni esimehele teha ka komisjoni liige.

Määruse § 13 lõige 6 on nimetatud isikud, kes lisaks komisjoni liikmetele võivad komisjoni istungil osaleda. Komisjoni istungil osaleb PRIA järelevalveametnik vaatlejana ning võib osaleda ka Põllumajandusministeeriumi esindaja ja eelmises lõikes nimetatud pädev spetsialist, ekspert vms isik. Nimetatud isikud ei osale hindamises ja hindamistulemuste alusel paremusjärjestuse koostamises.

Määruse § 13 lõige 7 on sätestatud komisjoniliikme ülesanded. Komisjoniliige hindab avaldust ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõtet ning piirkondliku arengukava § 14 lõikes 1 ja 2 toodud hindamiskriteeriumite alusel. Komisjoni liikmed täidavad iga taotleja kohta hindamislehe (lisa 4). Oluline on märkida, et piirkondlik arengukava peab olema kehtiv.

Määruse § 13 lõige 8 sätestab komisjoni liikmete taandamise alused ja korra, mis on vajalik juhul, kui mõni komisjoni liige on ise taotleja või on seotud mõne taotlejaga. Komisjoni liige peab sellest koheselt teavitama komisjoni esimeest ja asendusliiget. Juhud, kui liige peab ennast taandama, on toodud "Haldusmenetluse seaduse" § 10 lõikes 1. Taandama peab kui: 1) liige on ise taotleja või taotleja esindaja; 2) liige on taotleja või taotleja esindaja sugulane (vanem, laps, lapsendaja, lapsendatu, vend, õde, vanavanem, lapselaps), abikaasa, hõimlane (abikaasa vanem, laps, lapsendaja, lapsendatu, vend, õde, vanavanem, lapselaps) või perekonnaliige; Perekonnaliige on isik, kes elab menetlusosalisega koos ja neil on ühine majapidamine; 3) liige on taotlejast või selle esindajast tööalases, teenistuslikus või muus sõltuvuses; 4) liige on muul viisil isiklikult huvitatud asja lahendist või kui muud asjaolud tekitavad kahtlust tema erapooletuses.

Määruse § 13 lõige 9 sätestab, et komisjoni esimeest tuleb teavitada kui ka asendusliige ei saa hindamisest osa võtta, sest ta peab ennast taandama. Komisjoni esimees määrab uue asendusliikme teiste komisjoni asendusliikmete hulgast, kusjuures eelistada tuleb lähedase tegevusvaldkonnaga organisatsiooni esindajat.

Määruse § 13 lõige 10 sätestab, et komisjoni istungil koostatakse vormikohane komisjoni ettepanek (lisa 5). Komisjoni ettepaneku jaoks vormi sätestamine on vajalik selleks, et vähendada hindamisele kuluvat aega. Komisjoni istungil kohapeal koostatav komisjoni ettepanek, millele kirjutavad alla kõik liikmed ja PRIA esindaja, sisaldab endas kogu vajaliku teabe, seetõttu puudub vajadus eraldi istungi protokoll koostamiseks.

Määruse § 14 sätestab hindamiskriteeriumid, mille alusel komisjoni liikmed annavad hindepunkte võrreldes avalduses ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõttes ning piirkondlikus arengukavas märgitud andmeid omavahel. Esiteks hinnatakse investeeringuobjekti sobivust toetuse eesmärkidega, sealhulgas investeeringuobjekti kulutõhusust. Teiseks hinnatakse investeeringuobjekti vastavust asjaomase maapiirkonna arenguvajadustele.

Määruse § 14 lõige 1 sätestab hindamiskriteeriumid, mille alusel hinnatakse investeeringuobjekti sobivust toetuse eesmärkidega.

Määruse § 14 lõige 2 sätestab hindamiskriteeriumid, mille alusel hinnatakse investeeringuobjekti vastavust konkreetse maapiirkonna arenguvajadustele. Täiendavaks hindamiskriteeriumiks sellel programmiperioodil on, et millisel määral investeeringuobjekt säilitab maapiirkonna kultuuripärandit ja parandab selle kvaliteeti. Samuti on võimalik hindamisel eelistada hoonete puhul nn jätkuprojekte. Selle hindamiskriteeriumi eesmärgiks on, et juba alustatud investeeringu ellu viimine ei jääks pooleli, kuna ehitiste ehitamise

maksumus on suur. Praktikas on ilmnenu, et sageli ei saada ühekordse toetusega investeeringuobjekti valmis, mis omakorda seab ohtu nõutava kasutusloa saamise ja hilisema investeeringuobjekti sihipärase kasutamise.

Määruse § 15 sätestab komisjoni ettepaneku koostamise korra. Komisjoni liikme märgitud hindepunktide alusel arvutatakse taotluse hindepunktide summa kokku. Kõigilt komisjoni liikmetelt saadud taotluse hindepunktid liidetakse kokku ning hindamistulemuste alusel koostatakse paremusjärjestus. Paremaks loetakse taotlust, mis sai kõige rohkem punkte ning on seega esimene paremusjärjestuses. Võrdsete hindepunktide summa korral toimub hääletus. Komisjoni otsus võetakse vastu lihthääle enamusega. Hääle võrdse jagunemise korral loetakse vastuvõetuks otsus, mille poolt hääletas komisjoni esimees. Hääletuse tulemused märgitakse komisjoni ettepaneku lehele. Komisjoni ettepanek paremusjärjestuse kinnitamiseks esitatakse maavanemale. Komisjoni ettepaneku lehele märgitakse hindepunktide summa taotluste ja hindepunkte andnud komisjoni liikmete lõikes. Komisjoni ettepaneku allkirjastavad komisjoni esimees, komisjoni liikmed ja PRIA järelevalveametnik. Maavanem kinnitab hindamiskomisjoni ettepaneku taotluste paremusjärjestuse kohta oma korraldusega.

Maavanemal on õigus jätta komisjoni ettepanek kinnitamata. Juhul, kui maavanem ei kinnita komisjoni ettepanekut, kutsub ta uuesti komisjoni kokku 10 tööpäeva jooksul arvates eelmise istungi toimumise päevast. Uue komisjoni istungi toimumise aeg kooskõlastatakse PRIAga. Kinnitatud paremusjärjestus koos komisjoni ettepaneku ja hindamislehtedega tuleb esitada PRIAle 35 tööpäeva jooksul arvates taotluste ära kirjade ja nimekirja saamisest. Kui komisjon ei ole otsustusvõimeline või kui maavanem ei nõustu komisjoni ettepanekuga ja kutsutakse uuesti kokku, siis on komisjoni ettepaneku esitamiseks aega kuni 50 tööpäeva arvates taotluste ära kirjade ja nimekirja saamisest.

Määruse § 16 lõikes 1 on sätestatud, et rahuldamisele kuuluvad hindamise tulemusel moodustatud paremusjärjestuse alusel parimad taotlused, mis on saanud vähemalt 30% võimalikust maksimaalsest punktide arvust ja mille rahastamise summa ei ületa toetuse taotluste rahastamise eelarvet maakonna kohta. Kui kõigi taotluste rahastamise summa ületab toetuse liigi rahastamise eelarvet, kuuluvad rahuldamisele hindamistulemuste alusel paremusjärjestusse seatud parimad taotlused, mis vastavad nõuetele ja jäävad taotluste rahastamise eelarve piiresse.

Määruse § 16 lõige 2 ja 3 sätestavad toetuse taotluste rahastamise eelarve jaotuse maakonniti. Eelarve määratakse järgmiselt: pool toetusele ettenähtud vahenditest jagatakse võrdselt 15 maakonna vahel ning ülejäänud vahendid võrdeliselt maapiirkonna elanike arvuga maakonnas. Eelarve hulka arvatakse ka maakonna eelmiste taotlusvoorude kasutamata eelarve jääk, mille osas ei ole tehtud taotluste rahuldamise otsuseid.

Määruse § 16 lõige 4 sätestab taotluse osalise rahuldamise võimalused. Taotluse osaline rahuldamine on lubatud üksnes põhjendatud juhtudel ning tingimusel, et piirkondliku arengukava lühikokkuvõttes ja avalduses püstitatud eesmärk on saavutatav. Samuti on taotluse osaline rahuldamine lubatud, kui taotluse rahaline maht ületab toetusmeetme taotlusvoorude eelarvevahendite vaba jäägi või taotlus sisaldab arengukavas toodud eesmärkidele mittevastavaid kulusid. Osalise rahuldamise otsuse tehakse "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 62 lõike 4 alusel.

Määruse § 16 lõige 5 sätestab toetuse rahuldamise või rahuldamata jätmise korra. Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse teeb PRIA "Euroopa Liidu ühise

põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 60 lõike 5 punkti 2 alusel või paragrahvi 62 lõike 2 või 4 alusel 100 tööpäeva jooksul taotluse esitamise tähtaja viimasest päevast arvates.

Määruse § 16 lõige 6 sätestab, et kui ettevalmistavad tööd ei vasta määruses sätestatud nõuetele, jäetakse taotlus rahuldamata ainult ettevalmistavate tööde osas.

Määruse § 17 on sätestatud PRIA teavitamine muudatustest.

Alates toetuse taotluse esitamisest kuni viie aasta möödumiseni PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest teavitab taotleja või toetuse saaja viivitamata PRIAt kirjalikult oma postiaadressi või kontaktandmete muutumisest ning kirjalikult nõusoleku saamiseks: tegevuse või investeeringuobjektiga seotud muudatusest; toetuse saamise või toetuse kasutamisega seotud muust asjaolust, mille tõttu toetuse taotluses esitatud andmed ei ole enam täielikud või õiged.

Samuti teavitab taotleja või toetuse saaja alates toetuse taotluse esitamisest kuni viie aasta möödumiseni PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest viivitamata PRIAt kirjalikult: ettevõtja ümberkujundamisest, ühinemisest või jagunemisest ning ettevõtte või selle osa üleminekust; ettevõtja töötajate arvu suurenemisest üle 250 või kui ettevõtja aastakäive ületab 40 miljonit eurot ja bilansimaht 27 miljonit eurot (komisjoni määruses (EÜ) nr 800/2008 sätestatud määrad); mittetulundusühingu või sihtasutuse ühinemisest või jagunemisest.

Määruse § 18 lõikes 1 on sätestatud, et pärast investeeringu tegemist võib taotleja esitada PRIAle investeeringut tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe taotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Määruse § 18 lõikes 2 on sätestatud nõuded toetuse saajale.

Määruse § 18 lõige 2 punkt 1 sätestab, et ettevõtjal on kohustus pidada investeeringust saadava ärikasumi määramiseks kavandatava investeeringuobjekti ja sellega seotud tegevuste kohta eraldi tulude ja kulude arvestust alates toetuse taotluse esitamisest viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Määruse § 18 lõige 2 punkt 2 sätestab, et saadud toetust tuleb kasutada sihipäraselt ning toetuse eest soetatud investeeringuobjekti tuleb säilitada vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Määruse § 18 lõige 2 punkt 3 sätestab, et kui toetuse saaja on ettevõtja peab ta vastama väikese ja keskmise suurusega ettevõtjale sätestatud nõuetele kuni PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmiseni.

Määruse § 18 lõige 2 punkt 4 sätestab, et saadud toetusraha mittesihipärase kasutamise korral tuleb toetusraha PRIA nõudmisel tagasi maksta.

Määruse § 18 lõige 2 punkt 5 sätestab, et toetuse saaja peab võimaldama teostada toetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet.

Määruse § 19 reguleerib investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamist.

Määruse § 19 lõikes 1 on sätestatud, milliste dokumentide ära kirjad koos kuludeklaratsiooniga (lisa 6) tuleb esitada PRIAle. Eesmärgiks on tõendada, et toetust kasutati ettenähtud eesmärgil. Investeering võib olla täielikult või osadena tehtud ja täielikult või osadena selle eest tasutud (maksimaalselt neljas osas).

Esitada tuleb: selle isiku, kellelt toetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa, väljastatud arve-saateleht või arve; arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendav maksekorraldus või arvelduskonto väljavõte; selle isiku, kellelt taotleja tellis teenust või tööd või ostis kaupa, väljastatud osutatud teenuse või tehtud töö või müüdüd kauba üleandmist-vastuvõtmist tõendav dokument juhul, kui toetust taotletakse ehitamiseks.

Lõikega 2 ja 4 reguleeritakse dokumentide esitamine kapitalirendi puhul. Kapitalirendile andjaks võib olla "Krediidiasutuste seaduse" alusel ja korras tegutsev krediidiasutus või tema konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus. Kapitalirendi (liising) puhul esitab toetuse saaja PRIAle pärast investeeringu täielikku või osadena tegemist ja selle eest täielikult või osaliselt tasumist kapitalirendi lepingus ettenähtud korras toetuse väljamaksmiseks kuludeklaratsiooni (lisa 6) koos ärakirjadega järgmistest dokumentidest: selle isiku, kellelt kapitalirendile andja tellis teenust või tööd või ostis kaupa, väljastatud arve-saateleht või arve; arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendav maksekorraldus või arvelduskonto väljavõte; kapitalirendile andja ja toetuse saaja vahel sõlmitud kapitalirendi leping ja maksegraafik.

Lõike 3 on toodud dokumendid, mis peavad taotlejal olemas olema, kui PRIA riikliku järelevalve käigus läheb toetuse saaja juurde kohapeale dokumente ja investeeringu tegemist kontrollima, kuid neid dokumente ei pea PRIAle esitama koos kuludeklaratsiooniga. Kohapealses kontrollis tuleb esitada: ehitise puhul ehitusluba või kohaliku omavalitsuse kirjalik nõusolek ning pärast investeeringu täielikku tegemist kasutusluba, kui see on nõutav "Ehitusseaduse" tähenduses; ehitise lammutamise korral väljavõte ehitisregistrist ja jäätmearuande ära kiri; kehtiv avaliku kasutamise leping kui toetuse taotlemisel esitati investeeringuobjekti avaliku kasutamise kohta eelkõikulepe.

Määruse § 19 lõikes 5 on sätestatud, et esitatud arve-saatelehe või arve ära kirjal näidatud tehingu sisu peab vastama arve väljastanud isiku hinnapakumusele.

Määruse § 20 sätestab väljamakse tingimused osaliselt tasutud kuludokumentide alusel. Toetuse väljamakse osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tähendab seda, et toetuse saajale võib toetuse välja maksta pärast seda kui ta on töövõtjale, kauba tarnijale või teenuse osutajale tasunud kuludokumentidest, st arvest või arve-saatelehest vähemalt abikõlblikelt kuludelt arvestatud nõutava omafinantseeringuga võrdse osa, käibemaksu osa eest kui käibemaks ei ole taotleja jaoks abikõlblik kulutus ning muude toetuse määramise hetkel toetuse taotluses märgitud mitteabikõlblike kulutuste eest, mis projekti raames ellu viiakse. Väljamaksed osaliselt tasutud kuludokumentide alusel võivad toimuda selliselt, et igast eraldi arvest on tasutud omafinantseeringuga võrdne summa või selliselt, et väljamaksetaotluses näidatud kõikide arvete summast kokku on tasutud vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa ulatuses arveid.

Määruse § 20 lõikele 1 vastavalt esitab toetuse saaja toetuse saamiseks osaliselt tasutud kuludokumentide alusel kuludeklaratsiooni koos omafinantseeringu osa tasumist tõendavate dokumentidega. PRIA maksab pärast kulutuse abikõlblikkuse kontrollimist toetuseraha välja taotleja arvelduskontole.

Määruse § 20 lõige 2 sätestab, et toetuse saaja peab pärast toetuse laekumist tema arvelduskontole tasuma viivitamatult tasumata kogusumma isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või ostis kaupa. Tasumise tõendamiseks peab PRIAle esitama hiljemalt seitsme tööpäeva

jooksul arvates toetusraha laekumisest toetuse saaja arvelduskontole uus kuludeklaratsioon koos maksmist tõendavate dokumentide ära kirjadega.

Määruse § 20 lõige 3 sätestab, et lõigete 1 ja 2 alusel saadud toetust võib kasutada vaid nende kulude katmiseks, milleks toetust küsiti ja mis on abikõlblikud toetust saama.

Määruse § 20 lõige 4 sätestab, et kui tasumise ja PRIA-le nõutavate dokumentide esitamise tähtaegadest ei ole kinni peetud, siis on PRIA-l õigus edaspidi keelduda taotlejale toetuse väljamaksmisest osaliselt tasutud kuludokumentide alusel või algatada toetuse tagasinõudmine. Samuti on PRIA-l õigus keelduda taotlejale toetuse väljamaksmisest osaliselt tasutud kuludokumentide alusel kui esitatud kuludokumendid ei vasta nõuetele või ei ole piisavalt selged ja läbipaistvad.

Määruse § 21 on sätestatud toetuse maksmise ja maksmisest keeldumise alused.

Toetuse maksmine otsustatakse sellise aja jooksul, et oleks võimalik kanda toetusraha toetuse saaja arvelduskontole või kapitalirendi korral toetuse saaja poolt nimetatud kapitalirendile andja arvelduskontole kolme kuu jooksul alates nõuetekohaste dokumentide saamisest.

Juhul kui toetust taotletakse ettevalmistavale tööle, mille tegemisega on alustatud enne taotluse esitamist ning seda tõendavad nõuete kohased dokumendid on esitatud koos taotlusega, otsustatakse toetuse maksmine sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kolme kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemise päevast.

Määruse § 21 lõige 2 sätestab, et toetust ei maksta kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saamise nõudeid (vastavalt "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 62 lõikele 5). Sellisel juhul ei hüvitata toetuse saajale ka ettevalmistava töö eest tehtud kulutusi.

Määruse § 21 lõige 3 sätestab, et toetust ei maksta ja kulutusi ei hüvitata ettevalmistava töö osas, kui toetuse saaja ei ole ettevalmistava töö kohta esitanud nõuetekohaseid tehtud kulutusi tõendavaid dokumente.

Määruse § 21 lõige 4 sätestab, et PRIA teeb taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsuse või taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise otsuse 25 tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest.

Määruse § 22 sätestab dokumentide säilitamise. Taotlejale ei tagastata esitatud dokumente, kuid PRIA-l on kohustus säilitada toetuse andmise ja kasutamise seotud dokumente vähemalt 2025. a 31. detsembrini. Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 209, 11.08.2005, lk 1–25) artiklile 28 teeb komisjon programmi lõppmakse pärast maaelu arengu programmi rakendamise viimase aruande kättesaamist vastava prioriteedi kaasfinantseerimise määra, vastava maaelu arengu programmi rakendamise viimase eelarveaasta raamatupidamisaruannete ja asjakohase kontrollimise ja heakskiitmise otsuse alusel. Need raamatupidamisaruanded esitatakse komisjonile hiljemalt 30. juuniks 2016 aastal ja need hõlmavad akrediteeritud makseasutuse poolt kuni 31. detsembrini 2015 tehtud kulusid. Lõppmakse tehakse hiljemalt kuus kuud pärast nimetatud teabe ja dokumentide kättesaamist. Pärast lõppmakse tegemist allesjäävad kohustused tasaarveldatakse komisjoni poolt hiljemalt kuue kuu jooksul. Liikmesriikide

kogemus näitab, et komisjoni viimane makse tavaliselt hilineb ja seepärast sätestatakse dokumentide säilitamise lõpptähtajana aasta 2025, mis peaks sisaldama ka väikese varu.

Määruse § 23 lõikes 1 on sätestatud, et toetuse maksmine osaliselt tasutud kuludokumentide alusel on võimalik alates 01. aprillist 2011. a.

Määruse § 23 lõikes 2 on sätestatud, et kui mõnes maakonnas jääb eelarve kasutamata, siis eraldatakse kasutamata jääk sellele maakonnale, kus on selle meetme raames programmiperioodi jooksul esitatud kõige rohkem taotlusi maakonna maapiirkonna ühe elaniku kohta. Selle sätte vajadus tuleneb sellest, et maksimaalselt ära kasutada kõik selle meetme jaoks arengukava raames eraldatud vahendid.

Määruse § 23 lõige 3 sätestab, et Põllumajandusministri 10. oktoobri 2007. a määrus nr 122 "Külade uuendamise ja arendamise investeeringutoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" (RTL 2007, 78, 1359; 2009, 93, 1947) tunnistatakse kehtetuks. 1. jaanuaril 2010. aastal jõustus uus "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus" ja maaelu arengu toetuste määrused kehtestatakse uue seaduse alusel.

Määruse § 23 lõikes 4 on sätestatud, et määrus jõustub 2011. aasta algusest.

Eelnõu terminoloogia

Määruse eelnõus on kasutatud Euroopa Liidu Teatajas ilmunud asjaomastes eesti keelsetes Euroopa Liidu määrustes kasutatavaid termineid.

Määruse eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40), komisjoni määrus (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84) ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, millega sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73).

Määruse mõjud

Külade uuendamise ja arendamise investeeringutoetus on oluliseks tõukeks maaelu aktiveerumisel, sest toetuse saamise üks peamisi tingimusi on küla, alevi, aleviku või väikelinna piirkondliku arengukava olemasolu. Toetatavad investeeringuobjektid soodustavad kohalikul omalgatusel põhinevaid tegevusi, mis edendavad küla, alevi, aleviku või väikelinna arengut, suurendavad elanikkonna omalgatust ja koostöötahet ning parandavad üldist elukvaliteeti.

Määrusega kehtestatakse ühtsed reeglid investeeringutoetuse avalduse ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõtte hindamiseks, mis tagab toetuseks eraldatud vahendite parema ja eesmärgipärasema kasutamise.

Määrus kehtestab ühtse metoodika toetuse saamiseks esitatud taotluse ja piirkondliku arengukava lühikokkuvõtte hindamiseks.

Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse raames antavaid investeeringutoetusi kaasrahastab EL.

Külade uuendamise ja arendamise investeeringutoetust rahastatakse 75% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 25% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest.

Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2011. a.

Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõus toodud toetuse andmise põhimõtted ja hindamiskriteeriumid kiitis heaks arengukava seirekomisjon oma 31. juuli 2007. a istungil.

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks õigusaktide eelnõude kooskõlastamise elektroonilise infosüsteemi e-Õigus kaudu Rahandusministeeriumile, Siseministeeriumile, Eesti Maaomavalitsuste Liidule ja Külaliikumisele Kodukant, kes ei ole Vabariigi Valitsuse 11. juuni 1996. a määruse nr 160 "Vabariigi Valitsuse reglemendi kinnitamine" punkti 25³ kohaselt ettenähtud tähtjaks eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi kandnud kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult nõustumata jätmise kohta ning ei ole taotlenud tähtja pikendamist ega teatanud sellest ning seetõttu loetakse eelnõu heakskiidetuks.

Ants Noot
Kantsler

